

דף מו

צ. מי שנתחלפו כליו בכלים אחרים – האם מותר לו להשתמש בהם בינתיים, עד שיבקש הלה את שלו?

אסור להשתמש, מלבד אם נתחלפו בבית האומן, ונתן לו האומן ואמר לו: 'הא לך טלית' סתם (ולא 'טליתך') – שאז מניחים שהאומן נתנו לו בידיעה שאינה שלו, ונתן לו טלית אחרת שנתנו לו כדי למכרה, אבל בשאר אופנים שאין לומר כן (כגון בבית האבל והמשתה, שאין בעה"ב עשוי למכור כלים של אחרים, או באומן שאמר 'טליתך', או באשתו ובניו של האומן שנתנו לו, אפילו ב'טלית' סתם) – אסור להשתמש בהם, עד שיבואו בעליהם ויטלום.

צא. התובע את האומן שמסר לו כלים, והאומן טוען 'להד"ם', ויש עדים שראו כלי ככלי שלו (עם אותם סימנים) אצל

האומן, והאומן טוען שאינם שייכים לאדם זה אלא הם של אחרים, ואינו רוצה להראותו לו – הדין עם מי?

רבא אמר שהדין עם האומן, שכל שאין עדים המכירים ויודעים שהוא כלי שלו, בידו להכחיש. (ואולם, אם האומן מודה שמסר, אלא שטוען 'לקוח ביד' – אינו נאמן, שאין לו 'מיגו' טוב שהיה טוען 'להד"ם', מפני שירא פן יכחישוהו העדים. תוס').

דפים מו – מז

צב. האם האנשים דלהלן כשרים לתת עדות לחבריהם, כשיצא ערעור על הקרקע שברשותם שאינה שלהם – להעיד

שהיא אכן שייכת להם;

א. האריס המעיד על בעליו.

ב. ערב ללוה.

ג. מלוה ללוה.

ד. לוקח ראשון ללוקח שני.

ה. לוקח שני ללוקח ראשון.

ו. (ערב) קבלן ללוה.

א. האריס נאמן להעיד רק כאשר אותה הקרקע שמעיד לו עליה – אינה עושה פירות ולא עבד בה. אבל אם יש

בה פירות, הרי הוא נוגע, שרוצה שתעמוד הקרקע אצל בעליו, מפני חלקו המגיע לו מעבודתו.

ב-ד. יכולים להעיד רק אם יש ללוה (ובלוקח ראשון המעיד ללוקח שני – אם יש ללוקח השני או למוכר) קרקע

אחרת, שאז אינם 'נוגעים' בדבר, כי גם אם אותה קרקע שמעידים עליה, לא תעמוד ברשותו, הם לא יפסידו.

(ואם הקרקע שמעיד עליה היא בינונית, נסתפקו בתוספות (בד"ה קבלן) שמא צריך שגם הקרקע האחרת

שברשותו לא תהא גרועה הימנה).

ה. מעיד, (כי בכל אופן הבע"ח גובים את חובם תחילה מהשני ולא מהראשון. ולכן אין משנה לו אם תעמוד הקרקע

אצל הראשון), מלבד אם מכר לראשון באחריות, שאם יטרפוח – יחזור ויגבה ממנו, – באופן זה השני פסול להעיד

אלא אם קיימת קרקע אחרת אצל המוכר. רשב"ם.

ו. יש אומרים שדינו כערב רגיל, וי"א אפילו אם יש ללוה קרקע נוספת – אינו מעיד. (ולהלכה – מחלוקת הפוסקים.

ע' שו"ע חו"מ לו, יג ובש"ך ותומים).

דף מז

צג. האם יש חזקה לאישים דלהלן: א. בן אומן / בן אריס. ב. גולן. ג. בן גולן. ד. אומן שירד מאומנותו. ה. בן שנפרד מאביו (בנכסי אביו). ו. אשה שהיא ספק מגורשת, המחזיקה בנכסי בעלה.

א. יש להם חזקה. ואולם אם באים בטענת אביהם, פירוש, שאומרים שירשו מאביהם שהחזיק בה – אין חזקתם חזקה, היות ולאביהם אין חזקה, גם הם שבאים מכחו – אין להם. מלבד אם טוענים שיוודעים שאביהם קנה את הקרקע ('קמי דידי'). וכן אם טוענים שיוודעים שהמערער הודה בפני אביהם שהקרקע שלו. (כ"ה לפי שיטת ר"ת. והובא בטור וברמ"א).

ב. אין לו חזקה. ר' יוחנן פרש שהכוונה על שדה מסויימת שהחזיק עליה בגזלנות. ולכך אינו נאמן לטעון 'קניתי', ורב חסדא פרש בגזלן שהורג נפשות על עסקי ממון, שאין לו חזקה על שום שדה, שאנשים יראים למחות בו. והלכה כשניהם. (רשב"ם וש"פ).

ג. אם טוען 'קניתי' – יש לו חזקה. (ואפילו אם אביו הגזלן חי עדיין. רמ"א ועוד. ומהרש"ל חולק). ואם טוען שירש מאביו, אפילו טוען ומביא עדים שהמערער הודה לאביו שהיא שלו – אין לו חזקה. שהודאתו אינה כלום, שנעשתה מתוך אונס. ואם טוען שירש מאביו אביו – הרי זו חזקה.

ד. יש לו חזקה. (ואפשר, אפילו באותם כלים שנתנו לו באומנותו, ושהו אחר שירד מאומנותו, במשך זמן כזה שרגילות להתזכירם לבעלים. עפ"י תוס').

ה. יש לו חזקה. ואין אומרים שהאב אינו מפקיד על בנו – לפי שחלק ממנו וכבר אינו סמוך על שלחנו ועסקיו. (ודעת רב יוסף (להלן נב.) שאפילו חלקו אין לו חזקה. והסיקו שם שלא כדעה זו).

ו. יש לה חזקה, ואין אומרים, הואיל ובעלה חייב במזונותיה, השאיר לה קרקעו לצורך אכילת פירות. (התוס' כתבו (דלא כרשב"ם, עמהרש"א. וכן הריטב"א נקט כרשב"ם), שמדובר שיחד לה קרקע אחרת).

צד. גולן הבא להוכיח את בעלותו על הנכס – אלו ראיות צריך כדי שנחזיק השדה בידו?

גולן (כהגדרתו המבוארת לעיל) שהביא ראיה על קרקע שברשותו – אם אין עדים שראו ששילם דמים לבעל השדה (ולא די בהודאתו ששילם) – אפילו יש עדים שבעליו אמרו לו 'לך חזק וקני' – אינו מועיל. ואם יש שטר מכר – לדעת רב מועיל, ולדעת שמואל לא מועיל אלא אם יש בשטר אחריות נכסים. (והלכה כשמואל. קנא, ג). ואם העדים מעידים שראו ששילם – לרב הונא, קנה, ולרב ביבי לא קנה, אלא שמחזיר לו את המעות. (ונחלקו הפוסקים בדבר, האם קנה הגולן כששילם דמים ולא כתב המוכר 'מודעא' – קנא, ג).

דפים מז – מח

צה. מה דינם של:

א. 'תליוהו וזבין'. ב. 'תליוהו ויהיב'. ג. 'תליוהו וקדיש'.

א. מי שכפוהו אחרים למכור מנכסיו, עד שנאות לומר 'רוצה אני' – לרב הונא, מכירתו מכירה, אם לא מסר מודעא קודם לכן.

לדברי רב ביבי – אין מכירתו מכירה.

ולרבא – מכירתו מכירה רק בכגון שאנסוהו למכור שדה סתם והוא בחר לו שדה מסוימת, או אף בשאנסוהו על שדה מסוימת וראוהו מונה את המעות שקיבל, או אף בשלא מנה, ובאופן שיכל לדחות את המאנס ולהשמט